

Становище

от доц. д-р Александър Михайлов Сивилев

на дисертационния труд на Ангел Апостолов редовен докторант към Катедрата по Нова и съвременна история към Исторически факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ на тема **„Военно-политически аспекти на отношенията НАТО – Русия (1992-2002 г.)“** за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по научно направление 2.2. История и археология.

Докторантът Ангел Апостолов завършва бакалавърска степен в Юридическия факултет на Софийския Университет „Св. Климент Охридски“. В последствие надгражда образованието си като завършва магистърска програма със специалност „Международна сигурност“. Аз поех научното ръководство на Ангел Апостолов след неочакваната кончина на проф. Костадин Грозев. При това темата бе вече одобрена от Катедра Нова и съвременна история и Факултетния съвет на Историческия факултет. Работата ни заедно бе плодотворна. Неговите други отговорности в Атлантическия клуб в България допълнително допринасят за експертизата му. Той се отнесе към изследването сериозно, въпреки че често беше затруднен поради липсата на време. От общата ни работа Ангел Апостолов създаде у мен впечатлението за внимателен и целенасочен човек, който се старае да постигне заложените цели. В крайна сметка докторантът успя да предаде своя труд в срок. Вероятно част от проблемите в дисертацията се дължат точно на този последен, интензивен период на писане, който не даде възможност да бъдат изчистени голяма част от пропуските. Естествено оценявам, че част от тези проблеми са свързани и с моята работа като научен ръководител.

За съжаление трябва да кажа, че въпреки преминалото успешно вътрешно обсъждане в дисертацията остават редица пропуски, които трябва да бъдат отстранени.

Една от проблемните страни е представянето в първата глава на основните реформи и промени, които изграждат новата обществена, икономическа и политическа система в Руската федерация. Поради обема на изследването те са представени доста схематично, като за съжаление е представена предимно позицията на реформаторите. По този начин се създава известна тенденциозност в изследването. Друг важен проблем в първата глава е въпросът с превръщането на Руската федерация в приемник на СССР. В този случай са разгледани изключително подробно основните документи приети от руското политическо ръководство, но липсва ясно представяне и анализ на тяхното практическо прилагане.

Друг важен проблем, който е представен в тази глава е Първата Чеченска война. За съжаление то е изключително схематично. В същото време това е един от основните фактори,

които влияят на отношението на голяма част от оформящия се политически елит към Западния свят и НАТО. Да не говорим за отношението, което се създава у обикновените руски граждани. Те виждат подкрепата давана за сепаратистите и чеченските терористични групи от САЩ без да разбират защо се случва това. Друг аспект свързан с конфликта е и обръщането на Грузия към Северноатлантическите структури – тема, която също е слабо застъпена.

В общи линии личи натрупването на сериозно количество емпиричен материал без съществен анализ. Този факт извежда на преден план нуждата да от преработване и съставяне на изводи, които могат да създадат приносен характер в тази начална и основополагаща част от дисертацията. Към настоящия момент тя стъпва на вече известна документална и изследователска база без да даде нов поглед и без да допринесе за по-пълното разбиране на проблемите. Друг сериозен проблем в първата част е неточното и некоректно цитиране на някои места. Без коригирането на този аспект дисертацията не може да бъде приета, защото може да се стигне до неправилно тълкуване на някои елементи от нея.

Втората глава се занимава с изключително сложният въпрос за изострянето на отношенията между Алианса и Руската федерация в периода 1996 – 1999 г. Тук отново за съжаление се наблюдават проблеми характерни за първата глава. Изключително подробно са представени част от юридическите документи. По този начин се натрупва обем и документална основа, но отсъства техният анализ и представянето им като част от осъзнатата политика на Руската федерация. В тази част се чувства също дисбаланс като се отдава доста по-голямо значение на позициите на Алианса за сметка на тези на Русия. В основата си мненията и позициите на руското ръководство са разгърнати през мемоарна литература, което не винаги може да бъде определено като достоверно. Проблем се появява подобно на първа глава и с неточно цитиране, вероятно породено от прибързаността с цел да се спазят законните срокове по процедурата. В тази част отново се появява и въпроса с приносите. Тези теми са подробно изследвани в книгите на проф. Надя Бояджиева. Дисертацията използва анализите и за съжаление внася прекалено малко собствени изводи. Очертаните тук слабости обуславят нуждата от преработване на тази глава.

Третата глава на дисертацията е посветена на времето то 1999 до 2002 г. Тя се различава до голяма степен от предходните поради факта, че включените тук проблеми не са изследвани подробно от други автори в българската историография. Поради тази причина в нея може да кажем категорично, че стъпва на своя собствена основа и създава ново научно познание. От цялата дисертация тя има приносен характер. Естествено и в тази част има възможности за допълнителни подробности.

Първата подчаст посветена на идването на власт на Владимир Путин има редица пропуски. Например не е изяснено как и защо се стига до отстъпването на президента Елцин от властта, както и е включено обяснение от страна на новия и.д. президент, независимо, че то присъства в редица публикувани интервюта и филми. Като оценка на западните политици присъства единствено тази на Струоб Талбот, което е странно, с оглед на факта, че по това време той не заема, някоя основна позиция в администрацията, например на НАТО. Недоумение буди факта, че втората подчаст посветена на Втората Чеченска война е изцяло пресъздадена въз основа само на западни изследвания и интервюта на руски политици, но през западни медии. Наличието на много руски изследвания и тяхната липса в разработката определено представлява проблем като създава условия за едностранчиво осветляване на спорните теми.

Работата на Ангел Апостолов във всички други научни направления е безупречна. Той участва в седем научни проекти и конференции. Сред тях такива като - 58-та генерална асамблея на Асоциацията на Атлантическия договор в Рим на 4-6 февруари 2013 г.

Освен това Ангел Апостолов има девет допълнителни публикации по темата на изследването му. Сред тях има и такива в списания на чужд език. На база на тези наблюдения смятам, че докторантът има голям потенциал. В същото време пропуските допуснати в неговата дисертация ме карат да преосмисля първоначалното си виждане за неговата готовност. Голяма част от проблемите, които посочвам трябваше да бъдат изчистени в периода между вътрешното обсъждане и публичната защита.

На база на посочените по-горе критики смятам, че не мога да дам положителна оценка на дисертационния труд на Ангел Апостолов. Като негов научен ръководител му препоръчвам работата да бъде преработена в унисон с направените препоръки и да бъде представена отново, защото разполага с нужната база за успешна защита, но категорично се нуждае от довършителни работи и прецизиране.

Поради всичко казано до тук давам отрицателна оценка на дисертационния труд на Ангел Апостолов и гласувам против присъждането на образователната и научна степен „доктор“ по научно направление 2.2. История и археология.

10. 05. 2020 г.

доц. д-р Александър Сивилов